

SWISSLION INDUSTRIJA ALATA A.D. Trebinje

Broj: 1134/2024

SKUPŠTINI DRUŠTVA

"SWISSLION INDUSTRIJA ALATA TREBINJE" a.d. TREBINJE

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU DRUŠTVA

Rukovodstvo Swisslion Industrije alata a.d. Trebinje je svim silama nastojalo da u proteklom periodu obezbijedi kontinuitet poslovanja i opstanak Društva.

Godina koja je iza nas je bila veoma teška, ali uprkos tome izmirivali smo redovno sve svoje obaveze.

U 2023. godini, Swisslion IAT je ostvarila ukupan prihod od 12.185.028 KM, dok ukupni rashodi iznose 12.245.871 KM, tako da je Društvo ostvarilo gubitak od 60.843 KM. Plan za 2023. godinu je ostvaren na nivou od 91% od predviđenog. Iako smo sve ovo vrijeme uspjeli održati kontinuitet proizvodnje, na obim prihoda uticali su svjetska ekonomska kriza i recesija i dešavanja u Ukrajini što je smanjilo rast prodaje, te nelojalna konkurencija (s obzirom da je prodaja naših proizvoda cca 95% na inostranom tržištu). Još uvijek se osjete posledice i Covida 19, od kada generalno pojedina tržišta daju usitnjene i ciljane narudžbe, ne stvarajući kod sebe lager. Takodje, na rezultat poslovanja uticao je i značajan broj radnika na bolovanju, kao i onih koji ispunjavaju godine staža (40 godina), ali zbog neusaglašenosti Zakona o radu i Zakona o PIO-u, ne mogu ostvariti penziju, tako da su lična primanja ovih kategorija opterećivala i onako nedovoljan prihod poslovanja. Navojni alat i alat za bušenje su u 2023. godini bili zastupljeni podjednako u proizvodnji sa po 40% od ukupne proizvodnje, dok su ostatak činili specijalni alati sa 20% od ukupno ostvarene proizvodnje. Približno ista je zastupljenost prodatih proizvoda u ukupno ostvarenoj prodaji.

Swisslion IAT je započeo 2023. godinu sa 353 radnika, a završio je sa 318 radnika. Odliv radnika je išao prirodnim putem, uglavnom odlaskom u penziju. Napominjemo da nijedan radnik Društva nije prinudno otpušten.

Društvo je i u 2023. godini uredno izmirivalo sve svoje obaveze prema državi, povjeriocima i zaposlenima. U 2023. godini su izmirene kompletne obaveze prema Fondu PIO nastale uglavnom prije privatizacije Preduzeća i to Ugovorom između Društva i Rodoljuba Draškovića kao Preuzimaoca ispunjenja duga. Preuzimalac ispunjenja duga je preuzeo ispunjenje obaveza Društva prema Poreskoj upravi

Republike Srpske u iznosu od 6.907.794 KM. Ovom uplatom zatvoren je dug u iznosu od 4.801.989,94 KM koji se odnosi na period prije privatizacije i dug od 2.105.804,05 koji se odnosio na period neposredno poslije privatizacije. Navedenom uplatom ukupno dugovanje prema Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje je izmireno u cjelosti. Po osnovu Ugovora o preuzimanju duga formirane su kratkotočne finansijske obaveze. Prethodno je izvršeno usaglašavanje sa Poreskom upravom po pitanju visine dospjelih obaveza. Nakon izmirenja obaveza Poreska uprava je izdala uvjerenje o izmirenim obavezama, pokrenut je postupak za ukidanje hipoteke koja je uknjižena u korist Poreske uprave Republike Srpske na ime neplaćenih a prijavljenih obaveza po osnovu poreza i doprinosa iz ranijih godina. Hipoteka je potom skinuta sa imovine Društva.

Sve ostale obaveze Preduzeća su servisirane iz vlastitih sredstava.

Uprkos svim nedaćama i iscrpljujućoj borbi za svaku marku, s obzirom da imamo stabilne zaključene poslove, te sigurne dobavljače, ipak uspijevamo servisirati naše kupce na zadovoljavajući način. Poslovi sa kupcima i dobavljačima se ugovaraju na godišnjem nivou, krajem godine za narednu kalendarsku godinu. Kupci šalju pojedinačne ili dinamičke kvartalne, polugodišnje ili godišnje narudžbe radi produktivnije organizacije procesa proizvodnje.

Utvdili smo smjernice rada i poslovanja na duži period, postavljeni su planovi rada kako na globalnom nivou, tako i nižim nivoima organizacije i pri tome smo se značajno okrenuli uštedama, počev od smanjenja svih troškova na koje Društvo može da utiče. Generalno, svi troškovi u 2023. godini su manji u odnosu na prethodnu godinu u prosjeku od 5-15%, osim troškova energenata, koji su veći za oko 28%, a uzrok je povećanje cijena električne energije. Najveće učešće u strukturi rashoda imaju troškovi materijala za izradu, troškovi zarada, troškovi električne energije, troškovi amortizacije. Društvo servisira uredno sve svoje obaveze.

Stimulaciju za izvoz godinama ne možemo dobiti zbog duga po osnovu poreza i doprinosa iz prethodnog perioda, kao ni kredit od IRB ili neke druge banke, bez obzira na naše hitne potrebe, za obnovu mašinskog parka i kupovinu repromaterijala, iako, objektivno, svi preduslovi za to postoje. Napominjemo da SL IAT nema kredita niti ikakvih zaduženja. Sva potraživanja su naplativa, a obaveze su usaglašene i usklađene.

Tokom 2023. godine su izmirene sve stare obaveze, na način kako je to već pomenuto u prethodnom izlaganju, ali i dalje ostaje otvoren dio problema oko zatvaranja Ugovora o privatizaciji, što je od ključnog značaja za perspektivu preduzeća, a posebno u dijelu konvertovanja obaveza u kapital ili neki drugi način, što bi obezbjedilo neophodnu kreditnu sposobnost, konkurisanje za podsticaje - na kojima smo kao pretežni izvoznici izgubili mnogo potencijalnih sredstava proteklju deceniju i po, te otvorilo mogućnost lakšeg poslovanja bez opterećenja, uz imperativ povećanja

obima proizvodnje i prodaje proizvoda, s obzirom da smo maksimalno izvršili neophodnu racionalizaciju troškova poslovanja. U više navrata smo se obraćali Vladi RS i resornom ministarstvu, kao strateško preduzeće za ovaj grad i državu, a za podršku u vidu bespovratnih namjenskih sredstva za kupovinu mašina i opreme, kako bi povećali produktivnost proizvodnje, osavremenili opremu i poboljšali uslove rada u proizvodnji. Međutim, nismo naišli na razumijevanje i konkretne odgovore. S druge strane, veliki problem su i migracije radne snage u susjedne zemlje, tako da nove radne snage praktično nema.

Dalje, ostao je problem imovine Društva, odnosno konverzija imovine iz prava korištenja u pravo vlasništva. Imovina Preduzeća je zarobljena i ne možemo da je stavimo u funkciju. Pokrenuti su postupci kod nadležnih institucija za pretvaranje prava korištenja imovine Društva u vlasništvo, ali ovi postupci teku otežano i usporeno. Ovo je trenutno goruće pitanje, to je imovina koju bi stavili u funkciju i koja bi nam riješila bitna pitanja u smislu investicija, modernizacije proizvodnjih kapaciteta i opreme, te ulaganja i oživljavanja preduzeća.

U normalnim uslovima rada, spremni smo i za ulaganje i u modernizaciju proizvodnih kapaciteta i opreme. Za navedeno su napravljeni planovi i idejni projekti. Generalno, svjetska kriza je u prethodnom periodu uzela danak, mnoge firme po svijetu se gase, ali i pored toga globalno gledano na svjetskom tržištu situacija je promjenjiva i mi moramo proizvoditi da bi u svakom trenutku bili spremni odgovoriti zahtjevima kupaca.

Generalni Direktor

Jovanka Uljarević